

УДК 619:615.3:616.233/.24 – 002:636.2

Дробот М.В., аспірант кафедри терапії і клінічної діагностики ²
Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

ВПЛИВ БІОГЕННИХ МАКРО- І МІКРОЕЛЕМЕНТІВ ТА РОСЛИННИХ ІМУНОМОДУЛЯТОРІВ НА МІКРОФЛОРУ ВЕРХНІХ ДИХАЛЬНИХ ШЛЯХІВ ХВОРИХ НА НЕСПЕЦИФІЧНУ БРОНХОПНЕВМОНІЮ ТЕЛЯТ

Досліджено вплив біогенних макро- і мікроелементів, а також рослинних імуномодуляторів на мікрофлору верхніх дихальних шляхів хворих на неспецифічну бронхопневмонію телят. Визначені оптимальні складові макро- і мікроелементів та рослинних імуномодуляторів з метою їх використання при формуванні препарату для терапії неспецифічної бронхопневмонії телят.

Ключові слова: неспецифічна бронхопневмонія, мікроелементи, макроелементи, телята, рослинні імуномодулятори.

Респіраторні хвороби молодяку великої рогатої худоби широко розповсюджені в Україні у господарствах різних форм власності. Вони завдають значних економічних збитків тваринництву, які складаються із недоотримання продукції від перехворілих тварин та їх загибелі.

Так, в окремих господарствах вимушений забій і загибель телят становить до 50%, а продуктивність перехворілих тварин знижується у 2 – 3 рази. За даними ряду дослідників, після перехворювання на неспецифічну катаральну бронхопневмонію, 8% теличок залишаються безплідними, 12% - мають перегули, а у 40%- продуктивність у першу лактацію знижується на 20%.

В етіології неспецифічної бронхопневмонії телят, у комплексі зі зниженою резистентністю, імунологічною реактивністю організму тварин при народженні і дією несприятливих факторів зовнішнього середовища, велику роль відіграє бактеріальна мікрофлора верхніх дихальних шляхів, яка при певних умовах стає патогенною.

Метою цієї роботи було виділити із носових витікань телят бактеріальну мікрофлору та дослідити її чутливість до дії біогенних мікро- і макроелементів та рослинних імуномодуляторів.

Матеріали і методи дослідження. Дослідження проводились в господарстві «Подільський господар – 2004» с. Велика Медведівка Шепетівського району Хмельницької області та у Хмельницькій обласній лабораторії ветеринарної медицини.

Об'єктом дослідження були хворі на неспецифічну катаральну бронхопневмонію телята чорно-рябої породи у віці 2 місяці.

Для проведення досліду було відібрано п'ять телят з добре вираженими ознаками хвороби. Діагностику бронхопневмонії здійснювали з використанням методів огляду, аускультативної і перкусії. При цьому у тварин встановили пригнічення, наявність кашлю, хрипів, витікання ексудату з носових отворів,

² Науковий керівник – академік НААН України, д.б.н., професор М.І. Цвіліховський.

Дробот М.В., 2010

підвищення температури тіла, посилене везикулярне дихання, притуплення в ділянках враження легень.

Від хворих телят у стерильний посуд відбирали ексудативні витікання з носової порожнини для мікробіологічних досліджень. Під час відбору дослідного матеріалу дотримувались таких правил:

- проби для дослідження відбирали до початку призначення терапії;
- проби від кожної тварини відбирали в окремий стерильний посуд;
- термін зберігання дослідного матеріалу не повинен був перевищувати 1- 2 год. при кімнатній температурі (18 – 19°C).

У бактеріологічному відділі Хмельницької обласної лабораторії ветеринарної медицини здійснювали висівання мікрофлори ексудативних витікань з верхніх дихальних шляхів на м'ясо-пептонний агар. Ріст мікроорганізмів спостерігали через 12 годин. Після цього досліджували вплив біогенних мікро- і макроелементів (купрум, йод, аргентум, кобальт) і рослинних імуномодуляторів (ехінацея) на виділену мікрофлору.

Результати досліджень. За результатами росту мікрофлори на м'ясо-пептонному агарі було виділено мікроорганізми 4-х видів: *Streptococcus pneumoniae*, *Mycoplasma pneumoniae*, *Staphylococcus aureus*, *Haemophilus influenzae*.

Для дослідження чутливості виділених мікроорганізмів до дії біогенних мікро- і макроелементів, чашку Петрі розділяли на 4 сектори. В кожний сектор клали диск фільтрувального паперу, який був попередньо просочений відповідною концентрацією розчину препарату. Потім чашки Петрі поміщали в термостат ще на 12 годин. Після цього визначали дію експериментальних композицій розчинів біогенних мікро- і макроелементів та рослинних імуномодуляторів на виділені мікроорганізми за наявністю і розміром зони пригнічення росту навколо їх колоній.

Таблиця 1.

Показники впливу експериментальних композицій розчинів біогенних мікро- і макроелементів та рослинних імуномодуляторів на мікрофлору виділень з носової порожнини хворих на катаральну бронхопневмонію телят

Препарат	Розчини	Культура			
		<i>Streptococcus pneumoniae</i>	<i>Mycoplasma pneumoniae</i>	<i>Haemophilus influenzae</i>	<i>Staphylococcus aureus</i>
Д-1	маточний	-	-	-	-
	1:2	-	-	-	-
	1:4	-	-	-	-
	1:8	-	-	-	-
Д-2	маточний	-	-	-	-
	1:2	-	-	-	-
	1:4	-	-	-	-
	1:8	-	-	-	-
Д-3	маточний	-	-	-	-
	1:2	-	-	-	-
	1:4	-	-	-	-
	1:8	-	-	-	-
Д-4	маточний	+	-	+	+
	1:2	-	-	-	-
	1:4	-	-	-	-
	1:8	-	-	-	-
Д-5	маточний	-	-	-	-

	1:2	-	-	-	-
	1:4	-	-	-	-
	1:8	-	-	-	-
Д-6	маточний	-	+	-	+
	1:2	-	-	-	-
	1:4	-	-	-	-
Д-7	маточний	-	-	-	-
	1:2	-	-	-	-
	1:4	-	-	-	-
Д-8	маточний	+	+	+	+
	1:2	+	+	+	+
	1:4	-	-	-	-
Д-9	маточний	+	+	+	+
	1:2	+	-	+	-
	1:4	-	-	-	-
Д-10	маточний	+	+	+	+
	1:2	+	+	+	+
	1:4	+	+	+	+
Д-11	маточний	+	+	+	+
	1:2	+	+	+	+
	1:4	+	-	+	-
Д-12	маточний	+	+	+	+
	1:2	+	+	+	-
	1:4	+	-	-	-
Д-13	маточний	+	+	+	+
	1:2	+	+	-	-
	1:4	+	-	-	-
Д-14	маточний	+	+	+	+
	1:2	+	+	+	+
	1:4	+	+	+	+
Д-15	маточний	+	+	+	+
	1:2	+	+	+	+
	1:4	+	+	+	-
	1:8	-	-	-	-

Де: - спостерігається ріст мікрофлори

+ пригнічення росту мікрофлори

З даних наведених у таблиці 1 видно, що 8 із 15 експериментальних композицій біогенних мікро- і макроелементів та рослинних імуномодуляторів ефективно пригнічували ріст мікрофлори.

При цьому, в композиції Д-8 встановлений ефективний вплив у розведенні 1:2 на всі виявлені мікроорганізми; Д-9 – на 2 види мікроорганізмів, а у розведенні 1:4 у Д-10 і Д-14 – на всі виявлені мікроорганізми; у Д-15 – на 3 види мікроорганізмів; у Д-11 – на 2 види мікроорганізмів, а у Д-12 і Д-13 – на 1 вид мікроорганізмів.

Однак, найбільш вдалою і ефективною слід вважати композицію біогенних мікро- і макроелементів та рослинних імуномодуляторів Д-10, де окрім вказаного вище ефекту дії у розведенні 1:4 на всі види мікроорганізмів, встановлено ще й ефективне пригнічення росту *Streptococcus pneumoniae* у розведенні 1:8.

Отже, результати проведених нами досліджень дозволили визначити оптимальні складові компоненти біогенних мікро- і макроелементів та рослинних імуномодуляторів з метою використання їх при формуванні препарату для лікування хворих на неспецифічну катаральну бронхопневмонію телят.

Література

1. Байматов В.Н. Неспецифическая резистентность организма телят при бронхите / В.Н. Байматов, И.Д. Мингазов // Ветеринария. – 2005. - № 4. – С. 48 – 49.
2. Белоусова Н.Е. Состояние иммунокомпетентных органов при бронхопневмонии телят / Н.Е. Белоусова, Т.В. Александрова, П.В. Бурков // Эффективное тваринництво. – 2008. - № 2. – С. 50.
3. Высокопоясний А.И. Респираторные болезни телят на Кубани / А.И. Высокопоясний, Н.Ю. Басова, А.Г. Шахов, А.Г. Шипицын // Ветеринария. – 2000. - № 12. – С. 8 – 11.
4. Джулия М. Иммуномодуляторы в лечении респираторных заболеваний / М. Джулия, Б.Ф. Фламинио // Болезни лошадей. Современные методы лечения. – Аквариум – Принт. – 2007. - С. 493 – 498.
5. Лисицын В.В. Проблемы респираторных болезней молодняка крупного рогатого скота и пути их решения / В.В. Лисицын // Эффективное тваринництво. – 2007. - № 6. – С. 42 – 44.
6. Масимов И.А. Смешанные респираторные инфекции КРС / И.А. Масимов // Ветеринарный консультант. – 2003. - № 9 – 10. – С. 10 – 14.
7. Федюк В.И. Лечение и профилактика респираторных болезней телят / В.И. Федюк, А.С. Лысухо // Ветеринария. – 1997. - № 8. – С. 20 – 23.

Summary

The effect of macro-nutrients and trace elements, as well as plant immunomodulators on the microflora of the upper respiratory tract of patients with nonspecific bronchopneumonia of calves.

The optimal components of macro-and micronutrients and plant immunomodulators for use in the formation of the drug for treatment of nonspecific bronchopneumonia of calves.

Key words: nonspecific bronchopneumonia, calves, macroelements, microelements, herbal immunomodulators.

Стаття надійшла до редакції 3.09.2010